

nedolžne pregreška, zarad ktereга one in njih otročiči velike nadloge trpijo.“

Dež. odbor kranjski v Ljubljani 18. junija 1871.

Namesti deželnega glavarja:

Dr. Jan. Bleiweis.

Sv. Katarina.

Presvetlo jasno jutro!
Gotovo lep bo dan;
Le urno zdaj iz mesta
In tje čez rosno plan!

V izhodu se prikaže
Vže rožnati mi zor,
In glasno ga naznanja
Donečih bronov zbor.

Zefiri prišeptajo,
Da cvete probudé,
Ki mirno in pohlevno
Med travico še spé.

A sanje njih dišeče
Glasijo se povsod,
In sapica je trosi
Prijetno mi na pot.

Livade, trate, njive
In bistre vode tek
Me spremljajo prijazno,
Da steza pelje vbreg.

Težavno je in strmo,
A kaj je to mi mar,
Narave vsaj obdaja
Poletenski me čar.

Prekmalu sladka senca
Sprejame me dreves,
In solnce komaj kuka
Skoz temni svod peres.

Skrivnosti gozd mi svojih
Odgrinja ves zaklad,
Vsaj pevsko ima srce
Od nekdanj vže prerad.

Pojočih tičie himne
So slišati okrog,
In jutranjo molitev
Opravlja zdaj potok.

Premodra sivka, praprot
In dušica svetlá
Kadilo preskrbijo,
Ki polno je duhá. —

Kaj vidim tamkaj? — hišo,
In lepo klop pred njó,
Počivati tú moram —
O kako je hladno!

Kosmati kužek laja
In kaže mi zobé,
Med piškami se koklja
Sprehaja sém ter tjé.

Zatoraj pevaj srce
Blaženstva prepólnó,
Da takošno domovje
Ti dalo je nebó!

Otroci v čednih srajcah
In belolasi vsi,
Me gledajo od strane
S prebistrimi očmi.

A ko jih nagovarjam
Ter jim podam rokó,
Se bližajo prijazni
Smehljaje se sladkó.

Zdaj babica njih stara
Še pride k meni v vas,
In „hvaljen bodi Kristus“
Tresočih ust je glas.

Na vrh sem zdaj dospela,
Ki migal je ljubó;
Kam gledati najprvo?
Povsod je sprelepó!

Tam belo naše mesto
Je videti in grad;
Pozdravljena bodita
Mi tisoč, tisoč krat! —

Ljubljansko gledam polje,
In klasje, ki zlató
Leskočih trakov pleta
V obleko mu cvetno.

V daljavi zelenijo
Dolenske vse goré,
Za vrstami še vrste
Nasproti mi stojé.

In tu se razprostira
Planjava pred menoj,
Ki čarokrasne Save
Obroblja jo zavoj.

Za njo vzdiguje drzno
Lepota se planin,
Sé snegom še pokrite
So glave njih višin.

Al solnce jim nebeško
Demantni šapelj tka,
Kateri omamljivo
Kraljicam se podá.

In tam, o tam pošilja
Mogočnost mi pozdrav —
Občudovan na veke
Orjaški boš Triglav!

O domovina moja,
Slovenski krasni svet!
Nasititi se tebe
Ne more mi pogled.

Socijalno-politiške razprave.

Bivša pariška komuna in socijalizem.

Socijalno-politiška študija.

Spisal dr. V. Zarnik.

II.

Med nemškimi učenimi veljaki sta se s tem vprašanjem najbolj pečala Lorenz Stein, profesor národnega gospodarstva in političnih znanosti na dunajskem vseučilišču, in Albert Schäffle, bivši profesor istih znanosti na istem vseučilišču in zdaj minister. Tudi ta dva učenjaka se popolnoma skladata v tem, da se mora to vелеvažno pitanje presojevati iz tega stališča, katero je Buckle naznačil in za kažipot postavil.

L. Stein piše v svoji knjigi „Pojem društva“ („der Begriff der Gesellschaft“) že 1850. leta, toraj davno pred Buckle-om o socijalizmu: „Pri socijalni demokraciji nam stojite dve poti odprti, kakor pri vsakem političnem gibanju, ki ste bistveno enaki in imate enaki imeni: ali socijalna poprava (Reform) ali pa socijalna revolucija. Misel socijalne demokracije nikakor ni gola teorija, ni domišljija niti nobena slučajna muha; ona se porodi, če so jej pogoji obstanka dani in če so priprave dovršene, z naravno silo iz tal društva. Slepota bi bila te sile ne zapaziti, skrajna neumnost pa, se jej naravnost v bran staviti. To, kar se je na Francoskem zgodilo, ni se zgodilo zarad tega, da bi bil francoski narod na kak poseben način obdarovan. Francoska povestnica od 1789. l. do današnjega dne ni noben velikanski čin kake države; ona ni nič družega kakor goli rezultat vzrokov in postav, ki vladajo pri gibanju in pregibanju političnega in društvenega življenja. Razvitek te povestnice, pojedini imenitni dogodki, kakor najvažnejši čini postavodajalstva iz tega časa so bili naravno potrebne prikazni. Naravno potrebno je bilo, da sta nastala politična punta 1789. in 1830. leta; naravno potrebno je bilo, da je socijalna demokracija z revolucijo 1848. leta prvokrat kot faktor na svetski oder stopila. Zarad tega je pa ravno treba, da vsi tisti, ki kaj imajo in posedujejo, na svojo lastno največo korist z vsem naporom, z vsemi društvenimi močmi in z vso pomočjo države brez zamude in brez vtrujenja vedno naprej na to delujejo, da se nam naše dozdej obstoječe socijalne razmere popravijo. Toraj čast temu, ki se ne ustraši niti sovraštva niti zmotljivosti, niti brezvspešnosti iz začetka pri obdelovanju in preiskovanju poljá človeške znanosti, ki nam je še zdaj tanko, temno in meglovito, katero se pa mora enkrat do čistega spoznati in razbistriti, ako nočemo njega dni v prihodnosti sebe z vso civilizacijo vred pogubiti!“

Tako govori L. Stein, mož, kteremu gotovo ne bo nihče na tem svetu očital, da misli mesta in trge s petrolejem ali dinamitom požgati in vničiti.

Naš sedanji minister Schäffle pravi v predgovoru svoje knjige „kapitalizem in socijalizem“ (*): „Socijalno vprašanje je jako važno in neizogibljivo, toraj ga je potreba od vseh strani ogledati in preštudirati. Ako se pa ravno od vseh strani to vprašanje pretehta in presodi, pride človek do spoznanja, da voditelji socijalistov niso baš tako črne živine, kakor bi nam jih radi današnji „liberalci“ malali. Akoravno jaz (Schäffle) nobenega vinarja lastno pridobljenega premoženja v dvombo ne stavljam in akoravno ne bom nikdar za reakcijo proti pravicam, izvirajočim iz liberalizma sedanjega časa, bode se le vendar nekterim vsled mojih